

Jordbruksutskottets betänkande

1978/79:29

med anledning av propositionen 1978/79:136 om trädgårdsnäringen
jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1978/79:136 har regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för trädgårdsnäringspolitiken,
2. godkänna de i propositionen förordade grunderna för stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering,
3. godkänna vad i propositionen förordats om stöd till energibesparande åtgärder inom trädgårdsnäringen,
4. godkänna vad i propositionen förordats om rådgivning på trädgårdsområdet,
5. medge att under budgetåret 1979/80 statsbidrag beviljas till trädgårdsnäringsens rationalisering med sammanlagt högst 2 000 000 kr.,
6. till Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering, m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.,
7. medge att för budgetåret 1979/80 utöver vad som har föreslagits i prop. 1978/79:100 bil. 13 statlig kreditgaranti lämnas för lån till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. med högst 10 000 000 kr.

I propositionen har vidare framlagts förslag om ändring i lagen (1977:975) med tulltaxa. Propositionen har i denna del hänvisats till skatteutskottet för beredning.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till riktlinjer för trädgårdsnäringspolitiken. Dessa grundar sig på de förslag som avgetts av 1974 års trädgårdsnäringsutredning. I propositionen behandlas förutom riktlinjer för politiken det statliga finansiella stödet till trädgårdsnäringsens rationalisering, stödet till energibesparande åtgärder inom näringen samt den statliga rådgivningen på området. Vidare behandlas tullskyddet för trädgårdsprodukter.

I propositionen slås fast att Sverige har goda förutsättningar för en effektiv trädgårdsproduktion. Produktionens omfattning kommer att bli beroende av dess internationella konkurrenskraft. Konsumtionen av trädgårdsprodukter väntas öka i framtiden. Denna ökade efterfrågan bör till stor del kunna tillgodoses genom en ökad inhemsk produktion. Näringens konkurrenskraft

bör därför stärkas genom ökad forskning, försök, rådgivning och finansiellt stöd.

I propositionen föreslås vissa ändringar i nuvarande finansieringsstöd till trädgårdsnäringsens rationalisering. Stöd föreslås kunna utgå i samband med nyetablering av företag. Statsbidrag föreslås utgå till investeringar i ny teknik och vid samverkan. Bidrag föreslås vidare utgå till investeringar i regioner där det från samhällets synpunkt är särskilt önskvärt att näringen utvecklas, i första hand Norrland. Statsbidrag till energibesparande åtgärder föreslås även i vissa fall utgå vid uppförande av växthus.

I propositionen framläggs vidare förslag om vissa ändringar i tullskyddet på trädgårdsområdet. Förslaget innebär en övergång från viktull till värdetull för vissa produkter, höjningar och sänkningar av tullen samt vissa justeringar av tullperioderna. Slutligen föreslås vissa redaktionella ändringar i tulltaxan.

Motionerna

I motionen 1978/79:2473 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1, 2, 3, 7 och 8) att riksdagen beslutar 1. att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ekonomisk och social standard för de inom näringen verksamma, 2. att till Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 3 000 000 kr. förhöjt anslag om totalt 5 000 000 kr., 3. att medge att för budgetåret 1979/80, utöver vad som föreslagits i propositionen 1978/79:100 bilaga 13, statlig kreditgaranti lämnas för lån till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. med högst 16 000 000 kr., 7. att begära att regeringen på sätt som ovan nämnts skyndsamt låter överarbeta trädgårdsnäringens utredningens förslag för att åt trädgårdsnäringsen skapa en fond för marknadsfrämjande och marknadsanalerande åtgärder, 8. att begära att regeringen skyndsamt låter utreda och igångsätta rådgivningsverksamheten till trädgårdsanläggningsbranschen.

I motionen 1978/79:2474 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) föreslås att riksdagen beslutar 1. att inrätta en sektion vid maskinprovningarnas allmänna avdelning i Alnarp för provning av trädgårdsbrukets maskiner i enlighet med maskinprovningarnas anslagsframställning, 2. att till Statens maskinprovningar: Uppdragsverksamhet anvisa ett anslag om 580 000 kr.

I motionen 1978/79:2476 av Wiggo Komstedt och Bo Lundgren (båda m) hemställs att riksdagen beslutar begära att regeringen 1. uppdrar åt trädgårdsnäringens utredning att med stor skyndsamhet överarbeta förslaget till en fond för marknadsfrämjande åtgärder med avsikt att mer ingående presentera åtgärdsområde, arbetssätt och administration, 2. höjer ramen för kreditgarantier till trädgårdsnäringens rationalisering för budgetåret 1979/80 i enlighet med trädgårdsnäringens utredningens förslag med 16 milj. kr. till 35

milj. kr., 3. omedelbart återbesätter de vid lantbruksnämnderna vakanta trädgårdsrådgivningstjänsterna.

I motionen 1978/79:2477 av Svante Lundkvist m. fl. (s) hemställs 1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om a) prisövervakningen av handeln med trädgårdsprodukter, b) förbättringar för de anställda genom ökade forskningsinsatser för att styra en jämn sysselsättning och därmed ökad trygghet, c) skapandet av en bättre planering av produktionen, 2. att riksdagen beslutar att öka ramarna för statlig kreditgaranti för lån till trädgårdsnäringsens rationalisering med 15 milj. kr., 3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning om rådgivning och information till trädgårdsanläggningsbranschen i enlighet med vad som sägs i motionen.

I motionen 1978/79:2495 av Alf Wennerfors och Sten Svensson (båda m) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 4) att riksdagen beslutar 1. att en fond för stöd till trädgårdsnäringsutredning föreslagit inte bör komma till stånd, men att vissa andra stödåtgärder, som utvecklats i motionen, bör utredas, 4. att ramen för kreditgarantier till lån för rationalisering ökas med 16 milj. kr.

De med anledning av propositionen väckta motionerna 1978/79:2473 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c), yrkande 4, och 1978/79:2478 av Hans Wachtmeister m. fl. (m) har av jordbruksutskottet överlämnats till näringsutskottet för beredning.

Sveriges Frukt- och Grönsaksdistributörens Förening har i en skrivelse till jordbruksutskottet anfört synpunkter på propositionen.

Utskottet

I föreliggande proposition läggs fram förslag till riktlinjer för trädgårdsnäringens politik. Vidare behandlas det statliga finansiella stödet till trädgårdsnäringens rationalisering, stödet till energibesparande åtgärder inom näringen, den statliga rådgivningen på området samt tullskyddet för trädgårdsprodukter. Propositionen grundar sig på förslag från 1974 års trädgårdsnäringens utredning (Jo 1974:09) i dels betänkandet (SOU 1978:51) Svensk trädgårdsnäring: Produktion, rationalisering och internationella förhållanden, dels betänkandet Ds Jo 1978:13 Svensk trädgårdsnäring: Rådgivning. I skrivelse den 26 juni 1978 till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet har 1974 års trädgårdsnäringens utredning anmält att den avser att i senare betänkanden ta upp vissa ytterligare frågor, såsom distributions- och marknadsfrågor samt forskning, försök och utbildning m. m.

Utskottets yttrande avser den del av propositionen som föredragits för regeringen av jordbruksministern. Den del av propositionen som rör tullskyddet bereds som framgår av det föregående av skatteutskottet. Utskottet följer i fortsättningen i huvudsak den disposition som återfinns i

jordbruksministerns anförande. Yttrandet begränsas till propositionens huvuddrag och de yrkanden som förs fram i motionerna. Detta innebär bl. a. att vissa avsnitt av propositionen inte närmare berörs i detta betänkande.

Propositionen har i sistnämnda delar inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Översikt

I ett inledande avsnitt av sitt anförande ger jordbruksministern en översikt av förhållandena inom näringen. Av denna framgår bl. a. att näringen omfattar ca 6 000 företag som stadigvarande sysselsätter ca 17 000 personer och tillfälligt ca 11 000 personer. Produktionsvärdet överstiger en miljard kronor. Jordbruksministern anför att vi i Sverige har goda möjligheter att bedriva en effektiv trädgårdsproduktion. Klimat och övriga naturliga förutsättningar samt en hög produktionsteknisk nivå gör det möjligt att framställa produkter av mycket god kvalitet till konkurrenskraftiga priser. Efterfrågan på trädgårdsprodukter ökar generellt sett. Jordbruksministern anser därför att näringen har goda framtidsförutsättningar.

I likhet med trädgårdsnäringsutredningen framhåller jordbruksministern att en stor osäkerhet präglar näringen under senare år. Vissa delar av näringen såsom snittblomsterodlingen har fått vidkännas stora förluster. Andra grenar har haft otillfredsställande lönsamhet. Svårigheterna har föranletts dels av långsiktiga strukturella förändringar utomlands, dels av snabbt uppkomna förändringar såsom höjda produktionskostnader och konkurrens från andra länder. Enligt jordbruksministern måste den svenska odlingen uppnå en sådan effektivitet och produktionsförmåga att sådana förändrade konkurrensbetingelser kan mötas. Avslutningsvis framhåller han att de bedömningar utredningen gjort avser förhållandena t. o. m. år 1977. Den fr. o. m. detta år förda ekonomiska politiken bör enligt hans mening ha förstärkt konkurrenskraften gentemot utländska företag och generellt ha förbättrat lönsamheten i näringen. Han anser dock att många problem kvarstår och att åtgärder därför bör vidtas.

Vad jordbruksministern har anfört ger inte anledning till något särskilt uttalande från utskottets sida.

Riktlinjer för en svensk trädgårdsnäringspolitik

I rubricerade avsnitt redogör jordbruksministern inledningsvis för utredningens förslag till riktlinjer för en svensk trädgårdsnäringspolitik. Innan han tar ställning till dessa tar han upp frågan om behovet av riktlinjer. Han anför därvid att statsmakterna alltsedan den s. k. energikrisens dagar vid ett flertal tillfällen har haft att ta ställning till olika åtgärder för att stödja trädgårdsnäringsringen. Sedan lång tid tillbaka satsas också icke obetydliga samhälleliga resurser på forskning, försök, rådgivning och finansiellt stöd till näringen. Ett

uttalat övergripande mål för politiken på området har emellertid saknats från samhällets sida. I likhet med utredningen och flertalet remissinstanser finner jordbruksministern att det mot denna bakgrund är motiverat att dra upp vissa riktlinjer för politiken på trädgårdsområdet mot vilka sedan samhällets insatser på området kan stämmas av.

Vad i propositionen sålunda anförts om behovet av riktlinjer för en svensk trädgårdsnäringspolitik föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Utredningen har vid sina överväganden om trädgårdsnäringspolitikens utformning utgått från att de som arbetar inom trädgårdsnäringen skall ha en ekonomisk och social standard som är likvärdig med den som erbjuds inom andra näringar. Näringsen skall också enligt utredningen erbjuda trygg sysselsättning och god arbetsmiljö. Samtidigt skall konsumenterna tillförsäkras produkter av god kvalitet till rimliga priser. Jordbruksministern ansluter sig i stort till dessa utgångspunkter. Han framhåller i anslutning härtill att mål rörande ekonomisk och social standard, sysselsättning, arbetsmiljö och konsumentpolitik inte annat än undantagsvis kan eller bör lösas med enbart sektorpolitiska medel. Sådana mål bör enligt hans mening främst nås med hjälp av generella politiska medel. Detta hindrar dock inte, fortsätter han, att selektiva medel kan tillgripas för att lösa problem som är speciella för en näring.

Enligt motionen 2473 (yrkandet 1) är målformuleringarna i propositionen inte lika klara som de som gjordes av trädgårdsnäringsutredningen. Motionärerna finner det angeläget att riksdagen uttalar att trädgårdsnäringsen skall ges sådana villkor att de som arbetar inom trädgårdsnäringsen skall ha en ekonomisk och social standard som är likvärdig med den som erbjuds inom andra näringar. Också i motiveringen till motionen 2477 anför synpunkter på utgångspunkterna för trädgårdsnäringspolitiken. Därvid framhävs bl. a. konsumentintresset.

När det gäller att dra upp riktlinjer för en svensk trädgårdsnäringspolitik finner utskottet i likhet med utredningen och jordbruksministern det lämpligt att slå fast vissa utgångspunkter för övervägandena. Det är därvid närmast en självklar utgångspunkt att de som arbetar inom trädgårdsnäringsen skall ha en ekonomisk och social standard som är likvärdig med den som erbjuds inom andra näringar. En lika självklar utgångspunkt för övervägandena om politiken är enligt utskottets mening att samtidigt konsumenterna tillförsäkras produkter av god kvalitet till rimliga priser. En förutsättning för att uppnå detta är en rationell produktion. Utskottet utgår också i likhet med jordbruksministern från att näringsen skall erbjuda trygg sysselsättning och god arbetsmiljö. Med vad utskottet här anför synes motionen 2473 i förevarande del (yrkandet 1) kunna anses besvarad.

Utredningens förslag till riktlinjer innebär bl. a. att särskilda åtgärder bör vidtas för att minska följdverkningarna av de stora variationer i lönsamhet som förekommer mellan olika år. Mot bakgrund av konsumtionsprognoser bedöms att efterfrågan på trädgårdsprodukter kommer att öka. Då goda

förutsättningar finns för trädgårdsproduktion under vår odlingsssäsong bör den ökade efterfrågan enligt utredningen kunna tillgodoses genom utökad svensk produktion. Den svenska produktionens omfattning anses liksom hittills komma att påverkas av den internationella konkurrenskraften. Dock bör enligt utredningen subventionerade produkter eller dumpning inte få inverka på produktionens omfattning. Trädgårdsproduktionen bör bedrivas så rationellt som möjligt. Försök, forskning och rådgivning föreslås utvecklas och anpassas till näringsens aktuella och långsiktiga behov. Samhällets finansiella stöd bör enligt utredningen främst inriktas på att främja en fortsatt effektivisering av produktionen. Utredningen påpekar att det är av avgörande betydelse för de ekonomiska förhållandena inom näringen att stabila avsättningsförhållanden för produkterna kan uppnås och att distribution och handel bedrivs på ett effektivt sätt. Utredningen finner det även angeläget från konsumentens synpunkt att den prisövervakande myndigheten så långt möjligt regelbundet följer prissättningen på trädgårdsprodukter. Enligt utredningen bör vidare trädgårdsnäringsens möjligheter utnyttjas för att uppnå regionalpolitiska mål.

Jordbruksministern ansluter sig i huvudsak till de riktlinjer för trädgårds-näringspolitiken som utredningen har föreslagit. Enligt hans mening bör den svenska produktionen även i framtiden vara beroende av dess internationella konkurrenskraft. Han bedömer att den nuvarande produktionen har god konkurrenskraft. Vissa justeringar av gränsskyddet bör dock enligt hans mening göras med hänsyn till förändringar i bl. a. odlingsbetingelser och transportförhållanden sedan de nuvarande tullsatserna fastställdes. Han finner det inte nödvändigt att av beredskapsskäl upprätthålla en hög produktion av trädgårdsprodukter. För att stimulera den inhemska produktionen bör man enligt jordbruksministern på olika vägar stärka den internationella konkurrenskraften. Detta kan ske genom att i ökad omfattning satsa på forskning, försök, rådgivning och finansiellt stöd. Han framhåller vidare att konkurrenskraften i stor utsträckning också bestäms av effektiviteten i distributionsledet.

Enligt motionen 2477 (yrkandet I a) arbetar trädgårdsnäringsen under villkor där prisförhållandena ofta varierar starkt och där inte sällan betydande handelsmarginaler tas ut. Motionärerna finner det viktigt från konsumentens synpunkt att prisförhållandena utvecklas på ett sunt sätt. Det är därför nödvändigt att den prisövervakande myndigheten, statens pris- och kartellnämnd (SPK), fortlöpande övervakar prissättningen på trädgårdsprodukter. Motionärerna hemställer att riksdagen ger regeringen detta till känna.

I motionen 2477 (yrkandet I b) anförs vidare att anställningsförhållandena inom trädgårdsnäringsen tidigare har kännetecknats av en större fasthet än f. n. Enligt motionärerna är det nödvändigt med en utvidgad forskning som kan hjälpa näringen att förlänga odlingsssäsongen och öka andelen åretruntarbete. Sådana insatser ökar också anställningstryggheten. Motionärerna hemställer att riksdagen ger regeringen till känna vad som sålunda anförts om att förbättra för de anställda genom ökade forskningsinsatser.

Utskottet kan för sin del ansluta sig till vad jordbruksministern anfört i fråga om riktlinjerna för trädgårdsnäringspolitiken och som i huvudsak överensstämmer med vad trädgårdsnäringsutredningen enhälligt har föreslagit. Utskottet föreslår därför att riksdagen godkänner de i propositionen förordade riktlinjerna för trädgårdsnäringspolitiken.

Med anledning av motionen 2477 (yrkandet 1 a) får utskottet anföra att enligt instruktionen (1973:609) för statens pris- och kartellnämnd nämnden skall följa utvecklingen av och främja allmän kännedom om pris- och konkurrensförhållandena inom näringslivet med undantag av bank- och försäkringsväsendena. Det åligger nämnden särskilt att bl. a. insamla och registrera uppgifter om priser och marginaler för förnödenheter och tjänster i olika distributionsled inom landet och att genom sammanställning av sådana uppgifter samt prisuppgifter från utlandet klarlägga prisutvecklingen. Vidare åligger det nämnden att utföra undersökning rörande prisbildningen inom visst område av näringslivet, om prisutveckling, konkurrensförhållanden eller andra omständigheter ger anledning till det. Enligt uppgift från SPK har någon undersökning av sistnämnda slag inte gjorts på trädgårdsområdet. Dock uppges att en sådan planeras i samråd med trädgårdsnäringsutredningen.

Som inledningsvis nämnts avser utredningen att ta upp distributions- och marknadsfrågor inom trädgårdsnäringsområdet. Utskottet förutsätter att därvid en analys bl. a. kommer att göras av prisbildningen på trädgårdsprodukter. Utskottet utgår från att utredningen lämnar de förslag som förhållandena kan ge anledning till i fråga om prisövervakning m. m. Någon tidsplan för utredningens arbete i förevarande del är inte känd. Ej heller framgår av propositionen vilken övervakning som f. n. sker eller planeras. Utskottet finner det angeläget från både konsument- och producentsynpunkt att prissättningen på trädgårdsprodukter ägnas uppmärksamhet av SPK. Som anförs i motionen bör detta tills vidare lämpligen ske genom en fortlöpande övervakning.

Vad utskottet med anledning av motionen 2477 anfört rörande prisövervakning på trädgårdsprodukter bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Trädgårdsnäringsutredningen avser som nämnts även att behandla forskningen på trädgårdsområdet. I motionen 2477 (yrkandet 1 b) framhålls angelägenheten av ökad forskning i syfte att förlänga odlings säsongen och öka andelen åretruntanställda inom näringen. Utskottet förordar att motionen i denna del överlämnas till utredningen.

Fond för marknadsfrämjande åtgärder

Utredningen har i syfte att minska följdverkningarna av de stora variationer i lönsamhet som förekommer mellan olika år föreslagit att en särskild fond, benämnd Fonden för marknadsfrämjande åtgärder inom trädgårdsnä-

risker för överskott av mindre lagringsdugliga produkter. I motionen hemställs att riksdagen ger regeringen detta till känna.

Utredningens förslag till fond tas också upp i motionen 2495 (yrkandet 1). Motionärerna finner det tillfredsställande att förslaget inte vunnit gehör hos regeringen. Förutom den administrativa apparat och det krångel som förslaget medför finner motionärerna uppläggningsen omöjlig från handelspolitisk synpunkt. Enligt motionärerna utesluter vad som här anförts inte att skäl kan finnas att allmänna medel i större omfattning än som nu sker anslås till blomster-, frukt- och grönsaksfrämjandena för att stärka deras marknadsinsatser och för att öka möjligheterna till konsumentupplysning på området. Behov kan eventuellt även finnas av särskild katastrofhjälp i vissa fall. Motionärerna hemställer att riksdagen beslutar att den av utredningen föreslagna fonden inte bör komma till stånd men att vissa andra ovan angivna stödåtgärder bör utredas av trädgårdsnäringsutredningen.

I överensstämmelse med sitt nyss redovisade ställningstagande till riktlinjer för trädgårdsnäringspolitiken finner utskottet det angeläget att åtgärder vidtas för att minska följdverkningarna av de stora lönsamhetsvariationerna inom näringen mellan olika år. Dessa variationer skapar stor osäkerhet för företagare och anställda. De försvårar också en rationell planering av produktionen. En väg att komma till rätta med dessa problem kan vara en fond av det slag trädgårdsnäringsutredningen föreslagit. Men andra lösningar bör också kunna diskuteras. Enligt utskottets mening kräver hithörande frågor emellertid ytterligare överväganden. Dessa bör lämpligen anföras till trädgårdsnäringsutredningen som ett led i dess fortsatta arbete rörande marknadsfrågorna på trädgårdsområdet. Med hänsyn till frågans vikt bör den förordade överarbetningen av fondförslaget bedrivas skyndsamt. Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning att detta utredningsarbete främst bör inriktas på att skapa ett system med kollektiva marknadsfrämjande åtgärder. Med hänvisning till det anförda förordar utskottet att riksdagen ger regeringen till känna vad utskottet nu anför med anledning av motionerna 2473, yrkandet 7, 2476, yrkandet 1, 2477, yrkandet 1 c, och 2495, yrkandet 1 i den del yrkandet avser förslag till stödåtgärder. Utskottets ställningstagande innebär att utskottet avstyrker motionen 2495, yrkandet 1 i återstående del.

Rationaliseringsverksamheten m. m.

Effektiv produktion är enligt trädgårdsnäringsutredningen en förutsättning för att trädgårdsnäringsen skall kunna möta konkurrens från utlandet och för att en tillfredsställande lönsamhetsutveckling skall komma till stånd inom näringen. Det är också en förutsättning för att konsumenterna skall få produkter av god kvalitet till rimliga priser. Rationaliseringspolitiken på trädgårdsområdet föreslås mot bakgrund härav syfta till att skapa en effektiv och konkurrenskraftig näring som ger sina utövare trygg sysselsättning och

en med andra grupper likvärdig standard. Härutöver bör politiken tillgodose andra angelägna samhällsliga syften såsom god arbetsmiljö och hushållning med energi. Utredningen finner det angeläget från samhällets, konsumenternas och näringsens synpunkter att rationaliseringen stöds genom finansiellt stöd i olika former samt genom forskning, försök och rådgivning.

Jordbruksministern finner utredningens förslag till mål för rationaliseringsverksamheten väl avvägda och förordar att de läggs till grund för samhällets insatser på området.

Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning i nämnda fråga. Utskottet har ej heller i övrigt någon erinran mot vad jordbruksministern i propositionen förordat i fråga om utformningen av stödet till trädgårdsnäringsens rationalisering. De i propositionen förordade ändrade reglerna för stöd till energibesparande åtgärder föranleder inte heller någon erinran från utskottets sida.

Rådgivning

I propositionen uttalar jordbruksministern att rådgivningen är en mycket viktig del av stödet till trädgårdsnäringsens rationalisering. Näringen består på något undantag när av små familjeföretag som inte har möjlighet att själva fortlöpande följa forskningen och utvecklingen på trädgårdsområdet. För att klara dessa företags internationella konkurrenskraft måste enligt jordbruksministerns mening samhället genom rådgivning svara för den nödvändiga kunskapsförmedlingen. Jordbruksministern biträder i huvudsak utredningens förslag till ökade resurser för rådgivningen. Sammanlagt föreslås att sju nya tjänster som rådgivare inrättas vid lantbruksnämnderna och att en tjänst som statskonsulent inrättas vid konsulentavdelningen vid lantbruksuniversitetet. De vakanta tjänster för trädgårdsrådgivning som finns vid lantbruksnämnderna bör enligt jordbruksministern tillsättas i den utsträckning tillgängliga medel medger detta. Han anser vidare att det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att med beaktande av utredningens förslag och remissinstansernas synpunkter efter överläggningar med trädgårdsnäringsen besluta om rådgivningens organisation.

I motionen 2476 (yrkandet 3) anförs att behovet av rådgivning på trädgårdsområdet har accentuerats och vuxit sig starkare under senare år. Trots detta har enligt motionärerna lantbruksstyrelsen genom vakantsättning av tjänster inskränkt på resurserna för rådgivning. Motionärerna finner att utredningen beräknat behovet av tjänster med utgångspunkt från att alla tidigare tjänster skulle vara besatta. Genom en kombination av omfördelning och överskridande av anslaget Lantbruksnämnderna bör enligt motionärerna de vakanta tjänsterna omedelbart återbesättas.

Utskottet vill inledningsvis understryka att en väl fungerande rådgivning är en förutsättning för att rationaliseringsmålen på trädgårdsområdet skall kunna uppnås. Inom näringen behövs en omfattande modernisering av

växthusanläggningarna för att klara den internationella konkurrensen. Även omläggningar av produktionen och ökad specialisering kan av samma skäl bli nödvändiga. Nya produkter kan komma att efterfrågas i framtiden. Likaså torde konsumenternas krav på produkter av hög kvalitet och som odlats utan eller med ett minimum av kemiska bekämpningsmedel komma att öka. Det anförda visar på några av de anspråk som rådgivningen har att möta i framtiden. Då anspråken kan variera från tid till annan är det angeläget att rådgivningens inriktning fortlöpande anpassas till de mest aktuella behoven inom näringen. Vad jordbruksministern i propositionen anför överensstämmer i allt väsentligt med vad utskottet här uttalat. Utskottet biträder också vad som i övrigt förordas i propositionen om rådgivningens inriktning och organisation. Även förslagen till resursförstärkningar tillstyrks av utskottet. Utskottet hemställer därför att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om rådgivning på trädgårdsområdet.

Med anledning av motionen 2476 (yrkandet 3) får utskottet anförda att lantbruksstyrelsen med vissa års mellanrum upprättar organisationsplaner för rådgivningen. Den nu gällande för trädgårdsrådgivningen är beslutad år 1972. Organisationsplanen är vägledande för den årliga personalplan som styrelsen fastställer för lantbruksnämnderna. I vilken utsträckning organisationsplanens intentioner därvid kan uppfyllas bestäms av tillgången på medel och personal. Vid tidpunkten för utredningens arbete fanns sammanlagt sex vakanta tjänster. Enligt vad utskottet erfarit har därefter fyra av dessa tillsatts. Enligt utskottets mening ligger det i sakens natur att vakanser kan uppstå i samband med pensionering, tjänstledighet o. d. I vissa fall kan dessa också bli långvariga exempelvis om inte några kompetenta ersättare kan erhållas. Under senare år har även av statsmakterna beslutade besparingsåtgärder i vissa fall kunnat medföra vakanser. Jordbruksministern uttalar att de vakanta tjänster för trädgårdsrådgivning som finns vid lantbruksnämnderna bör tillsättas i den utsträckning tillgängliga medel medger detta. Utskottet biträder, som tidigare anförts, vad jordbruksministern förordat om rådgivningens organisation. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionen 2476, yrkandet 3, lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Trädgårdsnäringsutredningen har i fråga om rådgivning till trädgårdsanläggningsbranschen funnit att problemen inom nämnda område är av sådan omfattning att frågan närmare behöver utredas. Jordbruksministern framhåller att frågan berör flera områden i samhället såsom kommunerna och bostadssektorn. Han förordar därför att den prövas i annat sammanhang.

Enligt motionen 2473 (yrkandet 8) är det synnerligen angeläget att frågan om rådgivning till trädgårdsanläggningsbranschen inte fördröjs. Man hänvisar till att utredningen framhållit att ifrågavarande rådgivning effektivt kan bidra till att sänka samhällets och konsumenternas kostnader för den yttre miljön samt höja dess kvalitet. Motionärerna hemställer att riksdagen begär att regeringen skyndsamt utreder och påbörjar rådgivningen till trädgårdsanläggningsbranschen. Ett motsvarande önskemål framförs i motionen 2477

(yrkandet 3).

Enligt utskottets mening bör en rådgivningsverksamhet inom trädgårdsanläggningsbranschen verksamt kunna bidra till att sänka de stora samhälls-ekonomiska kostnaderna på detta område. Utskottet finner för sin del i likhet med förevarande motionärer trädgårdsnäringsutredningens förslag om en särskild utredning om ifrågavarande rådgivning väl motiverat. Givetvis bör en sådan utredning ske med beaktande av olika berörda samhällsintressen. Det bör emellertid ankomma på regeringen att utforma direktiv samt närmare bestämma hur en sådan utredning bör bedrivas. Vad utskottet här med anledning av motionerna 2473, yrkandet 8, och 2477, yrkandet 3, anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Anslagsfrågor m. m.

Jordbruksministern beräknar att under nästa budgetår ramen för statsbidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering behöver uppgå till 2 milj. kr. I propositionen föreslås i enlighet härmed att riksdagen medger att för budgetåret 1979/80 statsbidrag beviljas till trädgårdsnäringsens rationalisering med sammanlagt högst 2 milj. kr. samt att till Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering, m. m. för budgetåret 1979/80 anvisas ett förslagsanslag av 2 milj. kr.

I motionen 2473 (yrkandet 2) hänvisas till att trädgårdsnäringsutredningen har föreslagit att ramen för bidrag skulle uppgå till 5 milj. kr. Motionärerna bedömer att jordbruksministerns förslag är otillräckligt eftersom han inte bara tillstyrkt utredningens förslag rörande bidragsstödet utan även för särskilda fall föreslår högre statsbidrag än utredningen. Med hänvisning härtill och till det stora intresse som enligt motionärerna finns i Norrland för det regionalpolitiskt motiverade statsbidraget framställs i motionen ett yrkande av innebörd att ifrågavarande bidragsram höjs till 5 milj. kr.

Utskottet finner det angeläget att tillräckliga resurser står till förfogande för stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering. I avvaktan på närmare erfarenheter av hur efterfrågan på stöd i form av statsbidrag kommer att gestalta sig finner utskottet inte tillräckliga skäl att frånga jordbruksministerns bedömning av behovet av bidrag för nästa budgetår. Utskottet vill också erinra om möjligheten för regeringen att om så befinns erforderligt återkomma till riksdagen i frågan med äskanden på tilläggsbudget. Utskottet tillstyrker även i övrigt regeringens förslag under anslaget B 5 Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering, m. m. Motionen 2473, yrkandet 2, avstyrks således.

Riksdagen har med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt avser utgifterna för budgetåret 1979/80 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, medgett att kreditgarantier för lån till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. för budgetåret 1979/80 lämnas med högst 19 milj. kr. (prop. 1978/79:100, JoU 1978/79:20 p. 6, rskr 1978/79:253). I nu föreliggande proposition föreslås att

härutöver statlig kreditgaranti får lämnas med 10 milj. kr.

I motionerna 2473 (yrkandet 3), 2476 (yrkandet 2) och 2495 (yrkandet 4) hemställs att riksdagen beslutar öka ramen för kreditgarantier till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. med 16 milj. kr. till 35 milj. kr. I motionen 2477 (yrkandet 2) föreslås en ökning med 15 milj. kr. I motionerna anføres bl. a. att redan den för innevarande budgetår gällande kreditgarantiramen visat sig vara otillräcklig. Andra motiv som framförs för en ökad ram är det behov av investeringar som finns i bl. a. nya växthus, energisnåla processer och fruktodlingen.

Utskottet anser i likhet med jordbruksministern att det är angeläget att rationaliseringen inte hämmas av bristande möjligheter att lämna kreditgarantier. Utskottet vill dock ifrågasätta om det i propositionen framlagda förslaget mot angivna bakgrund kan anses tillräckligt. Som av propositionen framgår har utredningen för sin del angivit det totala behovet till 35 milj. kr. Utskottet anser i likhet med motionärerna att skäl talar för att kreditgarantiutrymmet bestäms i enlighet med utredningens förslag samt föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 2473, yrkandet 3, 2476, yrkandet 2, och 2495, yrkandet 4, samt med anledning av motionen 2477, yrkandet 2, medger att ramen för kreditgarantier för trädgårdsnäringsens rationalisering höjs till 35 milj. kr.

Med anledning av propositionen har i motionen 2474 hemställts att riksdagen beslutar inrätta en sektion vid statens maskinprovningars allmänna avdelning i Alnarp för provning av trädgårdsbrukets maskiner samt att för ändamålet anslås 580 000 kr.

Utskottet får med anledning av motionen erinra om att en motion av samma innebörd nyligen behandlats av riksdagen utan att föranleda någon särskild åtgärd (prop. 1978/79:100, JoU 1978/79:20 p. 32, rskr 1978/79:253). Utskottet hänvisade därvid i sitt betänkande bl. a. till trädgårdsnärlingsutredningens fortsatta arbete. Regeringen har, efter det att utskottet beslutat om nämnda betänkande, till trädgårdsnärlingsutredningen överlämnat en den 26 oktober 1977 daterad gemensam skrivelse av statens maskinprovningar, Föreningen kommunal park- och naturvård, Svenska lantarbetareförbundet, Trädgårdsnärlings riksforbundet, Föreningen Sveriges kyrkogårdschefer, Svenska kommunalarbetareförbundet och Sveriges trädgårdsanläggningsförbundet. I skrivelsen hemställs att en sektion för provning av trädgårdsbrukets maskiner inrättas vid maskinprovningarna. Utskottet finner för sin del angeläget att i motionen aktualiserade frågor skyndsamt prövas så att regeringen kan behandla hithörande spörsmål i samband med höstens budgetarbete. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

1978/79:2473, yrkandet 2, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering, m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.,

11. med anledning av regeringens förslag och motionen 1978/79:2477, yrkandet 2, samt med bifall till motionerna 1978/79:2473, yrkandet 3, 1978/79:2476, yrkandet 2, och 1978/79:2495, yrkandet 4, medger att för budgetåret 1979/80 statlig kreditgaranti lämnas för lån till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. med sammanlagt högst 35 000 000 kr.,
12. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionen 1978/79:2474.

Stockholm den 11 maj 1979

På jordbruksutskottets vägnar
SVANTE LUNDKVIST

Närvarande: Svante Lundkvist (s), Hans Wachtmeister (m), Maj Britt Theorin (s), Börje Stensson (fp), Arne Andersson i Ljung (m), Gunnar Olsson (s), Märta Fredrikson (c), Håkan Strömberg (s), Tage Adolffson (m), Ingemar Hallenius (c), Stig Alftin (s), Gunnar Johansson (m), Anders Dahlgren (c), Karl-Erik Svartberg (s) och Wivi-Anne Radesjö (s).

Reservation

av Märta Fredrikson, Ingemar Hallenius och Anders Dahlgren (alla c) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner --- (lika med utskottet) --- trädgårdsnäringsens rationalisering. I likhet med motionärerna bedömer utskottet att de i propositionen föreslagna medlen för bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering är otillräckliga. Utskottet har i det föregående tillstyrkt propositionens förslag till rationaliseringsstöd, vilket i huvudsak överensstämmer med utredningens förslag. Vad gäller reglerna för det regionalpolitiskt motiverade statsbidraget medger propositionens förslag högre bidrag än vad utredningen har föreslagit. Mot den bakgrunden finner utskottet starka skäl tala för att i likhet med utredningen och motionärerna föreslå att ramen för statsbidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering fastställs till 5 milj. kr.

I detta sammanhang vill utskottet anmäla att frågan om energibesparande åtgärder inom trädgårdsnäringsen behandlas av näringsutskottet i samband med behandlingen av propositionen 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken. Utskottet har i yttrande till näringsutskottet framhållit

angelägenheten av en ökad statlig satsning på energibesparande åtgärder inom trädgårdsnäringen och tillstyrkt en ökad medelstillsdelning för detta ändamål.

dels utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m.

a. med anledning av regeringens förslag och motionen 1978/79:2473, yrkandet 2, såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1979/80 statsbidrag beviljas till trädgårdsnäringens rationalisering med sammanlagt högst 5 000 000 kr.,

b. med anledning av regeringens förslag och motionen 1978/79:2473, yrkandet 2, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.